

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Навчально-науковий медичний інститут
Кафедра фізичної терапії та ерготерапії

СИЛАБУС
нормативної навчальної дисципліни
ТЕСТОВА ОЦІНКА ДИСФУНКЦІЙ В ПРАКТИЦІ ФІЗИЧНОГО
ТЕРАПЕВТА

підготовки бакалавра (на базі диплому молодшого спеціаліста)

(назва освітнього рівня)

спеціальності 227 «Фізична терапія, ерготерапія»

(шифр і назва спеціальності)

освітньо-професійної програми « Фізична терапія, ерготерапія»

(назва освітньо-професійної освітньо-наукової/освітньо-творчої програм)

Луцьк – 2020

Силабус навчальної дисципліни «Тестова оцінка дисфункцій в практиці фізичного терапевта» підготовки “бакалавра”, галузі знань — 22 - охорона здоров'я, спеціальності — 227 - фізична терапія, ерготерапія, за освітньо-професійною програмою - фізична терапія, ерготерапія.

Розробник: Ульяницька Н.Я., к.б.н., доцент кафедри фізичної терапії та ерготерапії

Програма навчальної дисципліни затверджена на засіданні кафедри фізичної терапії та ерготерапії

протокол № Звід 16.10.2020 р.

Завідувач кафедри

(Андрійчук О.Я.)

I. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни
Денна форма навчання	Галузь знань - 22 «Охорона здоров'я», Спеціальність- 227 «Фізична терапія, ерготерапія», освітня програма - «Фізична терапія, ерготерапія», бакалавр	Нормативна
Кількість годин / кредитів 120/4		Рік навчання 2
		Семестр 4-ий
		Лекції 14 год.
		Практичні (семінарські) __ год. Лабораторні 26 год. Індивідуальні ____ год.
		Самостійна робота 69 год.
ІНДЗ: <u>немає</u>		Консультації 11 год.
		Форма контролю: <u>екзамен</u>
Мова навчання українська		

II. Інформація про викладача

Ульяницька Наталія Ярославівна

Кандидат біологічних наук

Доцент кафедри фізичної терапії та ерготерапії

Контактна інформація +380505539523; ulianutskay.natalia@eenu.edu.ua

Дні занять <http://194.44.187.20/cgi-bin/timetable.cgi>

III. Опис дисципліни

1. Анотація курсу. Навчальна дисципліна «Тестова оцінка дисфункцій в практиці фізичного терапевта» є базовою дисципліною для студентів спеціальності «Фізична терапія, ерготерапія» освітнього ступеня «бакалавр» для здобуття кваліфікації бакалавра з фізичної терапії, ерготерапії. Сучасна концепція фізичної терапії та ерготерапії базується на фундаментальних поняттях і медико-біологічному обґрунтуванні механізмів впливу різноманітних факторів на життєдіяльність організму, на системи забезпечення гомеостазу та їх пристосування до нових умов існування, чи морфо-функціональних змін організму після травм і перенесених хвороб.

«Тестова оцінка дисфункцій в практиці фізичного терапевта» включає ознайомлення студентів з методи соціологічного, педагогічного, клінічного та параклінічного дослідження; основні протипокази і застереження щодо проведення заходів фізичної реабілітації; особливості обстеження у фізичній терапії та ерготерапії, спеціальні тести та шкали; етичні та юридичні вимоги ведення документації. Ефективність вищеперерахованих заходів значною мірою визначається узгодженістю усіх

ланок реабілітаційного процесу, а також командною роботою мультидисциплінарної команди.

Метою викладання навчальної дисципліни «Тестова оцінка дисфункцій в практиці фізичного терапевта» є сформувати у студентів систему знань та цілісного уявлення щодо теоретичних засад та основ практичної діяльності у фізичній терапії та ерготерапії в системі охорони здоров'я; розуміння значення своєчасного застосування засобів фізичної терапії для попередження ускладнень та підвищенню ефективності у комплексному відновленні після травм чи захворювань.

Опанування дисципліни дасть змогу фахівцеві в подальшому здатність проводити обстеження, тестування й оцінювання потреб і можливостей пацієнта/клієнта. Основою формування знань, умінь і навичок у навчальній дисципліні «Тестова оцінка дисфункцій в практиці фізичного терапевта» є лекційні заняття, лабораторні заняття, індивідуальні консультації, а також самостійна робота.

2. Результати навчання (матриця компетентностей).

Після успішного засвоєння навчальної дисципліни здобувач формуватиме наступні програмні компетентності та результати навчання:

Загальні компетентності

ЗК 01. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК 04. Здатність працювати в команді.

ЗК 10. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 11. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК 12. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

Фахові (спеціальні, предметні) компетентності

ФК 01. Здатність пояснити пацієнтам, клієнтам, родинам, членам міждисциплінарної команди, іншим медичним працівникам потребу у заходах фізичної терапії, ерготерапії, принципи їх використання і зв'язок з охороною здоров'я.

ФК 02. Здатність аналізувати будову, нормальний та індивідуальний розвиток людського організму та його рухові функції

ФК 03. Здатність трактувати патологічні процеси та порушення і застосовувати для їх корекції придатні засоби фізичної терапії, ерготерапії

ФК 04. Здатність враховувати медичні, психолого-педагогічні, соціальні аспекти у практиці фізичної терапії, ерготерапії.

ФК 05. Здатність провадити безпечну для пацієнта/клієнта та практикуючого фахівця практичну діяльність з фізичної терапії, ерготерапії у травматології та ортопедії.

ФК 06. Здатність виконувати базові компоненти обстеження у фізичній терапії та/або ерготерапії: спостереження, опитування, вимірювання та тестування, документувати їх результати.

Програмні результати навчання

ПР 02. Спілкуватися усно та письмово українською та іноземною мовами у професійному середовищі, володіти фаховою термінологією та професійним дискурсом, дотримуватися етики ділового спілкування; складати документи, у тому числі іноземною мовою (мовами).

ПР 03. Використовувати сучасну комп'ютерну техніку; знаходити інформацію з різних джерел; аналізувати вітчизняні та зарубіжні джерела інформації, необхідної для виконання професійних завдань та прийняття професійних рішень.

ПР 06. Застосовувати методи й інструменти визначення та вимірювання структурних змін та порушених функцій організму, активності та трактувати отриману інформацію.

ПР 07. Трактувати інформацію про наявні у пацієнта/клієнта порушення за Міжнародною класифікацією функціонування, обмеження життєдіяльності та здоров'я (МКФ) та Міжнародною класифікацією функціонування, обмеження життєдіяльності та здоров'я дітей та підлітків (МКФ ДП).

ПР 12. Застосовувати сучасні науково-доказові дані у професійній діяльності.

ПР 16. Проводити інструктаж та навчання клієнтів, членів їх родин, колег і невеликих груп.

ПР 17. Оцінювати результати виконання програм фізичної терапії та ерготерапії, використовуючи відповідний інструментарій та за потреби, модифіковувати поточну діяльність

ПР 18. Оцінювати себе критично, засвоювати нову фахову інформацію, поглиблювати знання за допомогою самоосвіти, оцінювати й представляти власний досвід, аналізувати й застосовувати досвід колег.

3. Структура навчальної дисципліни.

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лек.	Лабор.	Сам. роб.	Конс.	*Форма контролю / Бали
Змістовий модуль 1. Базові поняття про реабілітаційне обстеження та клінічні інструменти оцінки у фізичній терапії (загальні тестове оцінювання)						
Тема 1. Основні принципи діагностики у фізичній терапії	17	2	4	10	1	ДС /4
Тема 2. Тестова оцінка дисфункцій в ортопедії	13	2	6	4	1	РЗ /4
Тема 3. Тестова оцінка дисфункцій в неврології	15	2	6	6	1	РМГ /4
Тема 4. Тестова оцінка при кардіореспіраторних дисфункціях	13	2	6	4	1	РЗ /4
Тема 5. Тестова оцінка дисфункцій в педіатрії та	11	-	4	6	1	РЗ /4

геріатрії						
Разом за модулем 1	60	8	26	30	5	20
Змістовий модуль 2. Спеціальні тестові оцінки дисфункцій в практиці фізичного терапевта (функціональна діагностика м'язів за В.Янодою)						
Тема 6. Базові поняття про методику функціональної діагностики м'язів за В.Янодою	14	2	4	6	2	ДС /4
Тема 7. Методика проведення функціональних м'язових тестів обличчя та тулуба	13	2	4	6	1	ДБ /4
Тема 8. Методика проведення функціональних м'язових тестів верхніх кінцівок	13	2	4	6	1	РЗ/4
Тема 9. Методика проведення функціональних м'язових тестів нижніх кінцівок	9	-	4	4	1	РЗ /4
Тема 10. Тестування гіпермобільності	22	-	4	17	1	РЗ /4
Разом за модулем 2	60	6	20	39	6	20
Види підсумкових робіт (за потреби, на розсуд викладача, кафедри)						Бал
Модульна контрольна робота						ТЗ/60
ІНДЗ						
Інше (вказати)						
Всього годин / Балів	120	14	26	69	11	100

*Форма контролю: ДС – дискусія, ДБ – дебати, Т – тести, ТР – тренінг, РЗ/К – розв’язування задач / кейсів, ІНДЗ / ІРС – індивідуальне завдання / індивідуальна робота студента, РМГ – робота в малих групах, МКР / КР – модульна контрольна робота/ контрольна робота, Р – реферат, а також аналітична записка, аналітичне есе, аналіз твору тощо.

4.Завдання для самостійного опрацювання.

№ з/п	Тема	К-сть годин
1	<u>Основні принципи діагностики у фізичній терапії</u> Перелік питань для опрацювання: Особливості комплексного фізотерапевтичного первинного обстеження. Загальна характеристика клінічних інструментів та їх оцінки	6
2.	<u>Тестова оцінка дисфункцій в ортопедії</u> Перелік питань для опрацювання: Індекс остеоартриту WOMAC Тест Лахмана Тест переднього «висувного ящика»	6
3.	<u>Тестова оцінка дисфункцій в неврології</u> Перелік питань для опрацювання:	6

	Шкала Rancho Los Amigos Монреальська шкала оцінки когнітивних функцій	
4.	<u>Тестова оцінка дисфункцій в кардіології</u> Перелік питань для опрацювання: Гарвардський степ-тест Проба Руфьє	6
5.	<u>Тестова оцінка дисфункцій в педіатрії та геріатрії</u> Перелік питань для опрацювання: Тест вставання зі стільця за 30 секунд 6 хвилинний тест ходи 10 метровий тест ходи мануальний м'язовий тест модифікована шкала Ашфорта оцінювання сенсомоторної функції, шкала Фугль-Мейер (Fugl-Meyer) тест "встань та йди" тест на функціональне досягання	6
6.	<u>Розгляд ситуативних завдання з оцінки профілю пацієнта та підбору тестових оцінок</u> Перелік питань для опрацювання: Розгляд та оцінка клінічного випадку за МКФ Рухова активність (функціональні можливості) Шкала BARHTEL	10
7	<u>Методика проведення функціональних м'язових тестів верхніх кінцівок</u> Перелік питань для опрацювання: М'язовий тонус кінцівки 1. Модифікована шкала Ашворта 2. Шкала Тардье 3. Шкала тонузу привідних м'язів 4. Шкала частоти м'язових спазмів Пен. Функціональна здатність кінцівки 1. Шкала Комітету медичних досліджень. 2. Шкала Френха. 3. Шкала Брансторма 4. Шкала функціональної незалежності. 5. Тест дев'яти отворів і стержнів	10
8	<u>Методика проведення функціональних м'язових тестів нижніх кінцівок</u> Перелік питань для опрацювання: Розгинання стегна Згинання стегна Приведення стегна Згинання гомілки з ротацією Відведення стегна	10
9	<u>Тестування гіпермобільності</u> Перелік питань для опрацювання: Особливості тестових досліджень плечового суглобу. Особливості тестових дослідження ліктьового суглобу. Особливості тестових досліджень колінного суглобу	9
	Разом	69

5. Політика оцінювання

Дисципліна «Тестова оцінка дисфункцій у практиці фізичного терапевта» складається з двох змістових модулів. У цьому випадку підсумкова оцінка за 100-бальною шкалою складається із сумарної кількості балів за:

1. Поточне оцінювання з відповідних тем (максимум 40 балів);
2. Виконання МКР (максимум 60 балів).

МКР проходить у вигляді написання тестових завдань двох рівнів складності.

Політика щодо дедлайнів та перескладання: Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (-10 балів). Перескладання модулів відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

- Політика щодо академічної доброчесності: Усі письмові роботи перевіряються на наявність плагіату і допускаються до захисту із коректними текстовими запозиченнями не більше 20%.

Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час он-лайн тестування.

- Політика щодо відвідування: Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання, за яке нараховуються бали. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись в он-лайн формі за погодженням із керівником курсу.

- У разі наявності документа, що засвідчує навчання на сертифікованих курсах, онлайн- курсах, які дотичні до тем дисципліни, можливе зарахування певної кількості годин, відповідно до Положення про визнання результатів навчання, отриманих у формальній, неформальній та/або інформальній освіті у Волинському національному університеті імені Лесі Українки.

6. Підсумковий контроль здійснюється у формі екзамену.

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО ЕКЗАМЕНУ

1. Базові поняття про методику функціональної діагностики м'язів за В.Янодою
2. Особливості проведення комплексного обстеження, оцінку пацієнта / клієнта
3. Особливості відбору і застосування спеціальних вимірювань і клінічних тестів для отримання цифрової інформації.
4. Огляд пацієнта на рівні структури і функції тіла (шкірні покриви, сила м'язів, обмеження амплітуди, порушення чутливості та інш.)
5. Підбір і застосування спеціальних вимірювань і клінічних тестів для отримання цифрової інформації.
6. Специфічні тести та заходи, які може використовувати фізичний терапевт для визначення функціонального стану пацієнта.

7. Клінічні інструменти у практичній діяльності фізичного терапевта.
8. Особливості та вимоги до проведення тестувань.
9. Особливості критеріїв клінічних інструментів.
10. Особливості тестових досліджень об'єму рухів хребта.
11. Особливості тестових досліджень грудної клітки.
12. Особливості тестових досліджень плечового суглобу.
13. Особливості тестових дослідження ліктьового суглобу.
14. Особливості тестових досліджень колінного суглобу.
15. Особливості тестових досліджень порушення постави.
16. Функціональний м'язевий тест мімічних м'язів (за Яндою).
17. Інструменти оцінки ризику падіння у пацієнтів
18. Індекс динамічної ходи Dynamic Gait Index (DGI) як клінічний інструмент для оцінки ризику падіння при ходьбі.
19. Тест балансу Берга (Berg Balance Scale)
20. Тест чотирьох квадратів.
21. Чотирьох етапний тест балансу (The 4-Stage Balance Test).
22. Функціональний тест м'язів плеча (за Яндою).
23. Функціональний тест м'язів передпліччя (за Яндою).
24. Функціональний тест м'язів кисті (за Яндою).
25. Функціональний тест м'язів стегна (за Яндою).
26. Функціональний тест м'язів гомілки (за Яндою).
27. Функціональний тест м'язів стопи (за Яндою).
28. Особливості тестової оцінки дисфункцій в неврології.
29. Особливості тестової оцінки дисфункцій в кардіології.
30. Особливості тестової оцінки дисфункцій в педіатрії та геріатрії.
31. Базові поняття про методику функціональної діагностики м'язів за В.Яндою
32. Особливості проведення комплексного обстеження, оцінку пацієнта / клієнта
33. Особливості відбору і застосування спеціальних вимірювань і клінічних тестів для отримання цифрової інформації.
34. Огляд пацієнта на рівні структури і функції тіла (шкірні покриви, сила м'язів, обмеження амплітуди, порушення чутливості та інш.)
35. Підбір і застосування спеціальних вимірювань і клінічних тестів для отримання цифрової інформації.
36. Специфічні тести та заходи, які може використовувати фізичний терапевт для визначення функціонального стану пацієнта.
37. Клінічні інструменти у практичній діяльності фізичного терапевта.
38. Особливості та вимоги до проведення тестувань.
39. Особливості критеріїв клінічних інструментів.
40. Особливості тестових досліджень об'єму рухів хребта.
41. Особливості тестових досліджень грудної клітки.
42. Особливості тестових досліджень плечового суглобу.
43. Особливості тестових дослідження ліктьового суглобу.
44. Особливості тестових досліджень колінного суглобу.

45. Особливості тестових досліджень порушення постави.
46. Функціональний м'язовий тест мимічних м'язів (за Яндою).
47. Інструменти оцінки ризику падіння у пацієнтів
48. Індекс динамічної ходи Dynamic Gait Index (DGI) як клінічний інструмент для оцінки ризику падіння при ходьбі.
49. Тест балансу Берга (Berg Balance Scale)
50. Тест чотирьох квадратів.
51. Чотирьох етапний тест балансу (The 4-Stage Balance Test).
52. Функціональний тест м'язів плеча (за Яндою).
53. Функціональний тест м'язів передпліччя (за Яндою).
54. Функціональний тест м'язів кисті (за Яндою).
55. Функціональний тест м'язів стегна (за Яндою).
56. Функціональний тест м'язів гомілки (за Яндою).
57. Функціональний тест м'язів стопи (за Яндою).
58. Особливості тестової оцінки дисфункцій в неврології.
59. Особливості тестової оцінки дисфункцій в кардіології.
60. Особливості тестової оцінки дисфункцій в педіатрії та геріатрії.

7. Шкала оцінювання

Оцінка в балах	Лінгвістична оцінка	Оцінка за шкалою ECTS	
90 – 100	Відмінно	A	відмінне виконання
82 – 89	Дуже добре	B	вище середнього рівня
75 – 81	Добре	C	загалом хороша робота
67 -74	Задовільно	D	непогано
60 – 66	Достатньо	E	виконання відповідає мінімальним критеріям
1 – 59	Незадовільно	Fx	необхідне перескладання

8. Рекомендована література та інтернет-ресурси

Основна література:

1. Антропова Т. О. Обстеження та визначення стану здоров'я: навч. пос. / Т. О. Антропова, А. А. Пісарєв, О. І. Колісниченко. - Київ, 2006 - 352 с.
2. Бісмак О. В. Основи фізичної реабілітації: навч. посіб. / О. В. Бісмак, Н. Г. Мельнік. - Х.: Вид-во Бровін О. В., 2010 - 120 с.
3. Букуб Клаус. Клиническое исследование костей, суставов и мышц: пер. с англ. / К. Букуп. - М.: Мед. лит., 2007 - 320 с.
4. Закон України «Про реабілітацію осіб з інвалідністю в Україні» - Відомості Верховної ради України, 2006. - № 2-3.
5. Медична і соціальна реабілітація: підручник / В. Б. Самойленко, Н. П. Яковенко, І. О. Петряшев та ін.. - К.: ВСВ «Медицина», 2013. - 464 с.
6. Медична та соціальна реабілітації: навчальний посібник / за заг. ред. І. Р. Мисули, Л. О. Вакуленко. - Тернопіль: ТДМУ, 2005. - 402 с.
7. Мухін В. М. Фізична реабілітація / В. М. Мухін. - 3-тє вид. - К.: Олімп. л-ра, 2009. - 448 с.
8. Порада А. М. Основи фізичної реабілітації: навч. посібник / А. М. Порада, О. В. Солодовник, Н. Є. Прокопчук. - К.: Медицина, 2006. - 248 с.
9. Порада А. М., Порада О. В. Медико-соціальна реабілітація і медичний контроль: підручник. — К.: ВСВ “Медицина”, 2011. — 296 с.
10. Пешкова О. В. Фізична реабілітація при захворюваннях внутрішніх органів : навчальний посібник / О. В. Пешкова. - Харків : СПДФО, 2011. - 312 с.
11. Полянська О. С. Основи реабілітації, фізіотерапії, лікувальної фізичної культури і масажу / За ред. В. В. Клапчука, О. С. Полянської. - Чернівці : Прут, 2006. - 208 с.
12. Примачок Л. Л. Історія медицини та реабілітації: навч. посіб. / Л. Л. Примачок. - Ніжин: НДУ ім. Гоголя, 2015. - 104 с.
13. Романчук О. П. Лікарсько-педагогічний контроль в оздоровчій фізичній культурі : навч.-метод. пос. / О. П. Романчук. - Одеса : видавець Букаєв Вадим Вікторович, 2010. - 206 с.
14. Соколовський В. С. Лікувальна фізична культура : [підручник] / В. С. Соколовський, Н. О. Романова, О. П. Юшковська. - Одеса : Одес. держ. мед. ун-т, 2005. - 234 с.
15. Степашко М. В., Сухостат Л. В. Масаж і лікувальна фізкультура в медицині: підручник. — К.: Медицина, 2010. — 352 с.
16. Яковенко Н. П., Самойленко В. Б. Фізіотерапія: підручник. — К.: ВСВ “Медицина”, 2011. — 256 с.
17. Янда Владимир. Функциональная диагностика мышц / Владимир Янда. - М.: Эксмо, 2010. - 352 с.

Додаткова література:

1. Андрійчук О. Я. Обстеження постави у практичній діяльності фізичного терапевта. / Андрійчук О. Я., Грейда Н. Б., Ульяницька Н. Я. / Матеріали

- міжнародної науково-практичної конференції «Actual problems of science and practice» 27-28 april 2020, Stockholm Sweden.- С 224-227.
2. Лях Ю. Є. Комп'ютерна стабілографія в практичній роботі фізичного терапевта, ерготерапевта / Ю. Є. Лях, О. В. Усова, О. О. Якосон, Н. Я. Ульяницька, А. П. Романюк, М. В. Лях, В. О. Мельничук // Фізична активність і якість життя людини: Збірник тез доповідей III Міжнародної науково-практичної конференції (11–13 червня, 2019 р.). – Луцьк–Світязь, 2019. – С. 85.
 3. Романюк А. П. Вегетативний індекс Кердо у осіб до та після занять інверсійно-декомпресійними вправами на тренажері УФК / А. П. Романюк, Н. Я. Ульяницька, О. О. Якобсон, О. В. Усова, Р. А. Максимчук // Сучасні досягнення спортивної медицини, фізичної та реабілітаційної медицини–2019: Матеріали IV Всеукраїнського з'їзду фахівців із спортивної медицини та лікувальної фізкультури (11–13 квітня, 2019 р.). – Дніпро, 2019. – С. 155–157.
 4. Whitney SL, Wrisley DM, Marchetti GF, Gee MA, Redfern MS, Furman JM. Clinical measurement of sit-to-stand performance in people with balance disorders: validity of data for the Five-Times-Sit-to-Stand Test. *Phys Ther.* 2005;85(10):1034-1045.
 5. Bohannon RW, Bubela DJ, Magasi SR, Wang Y, Gershon RC. Sit-to-stand test: performance and determinants across the age-span. *Isokinetics and Exercise Science.* 2010;18(4):235–240.
 6. Mong Y, Teo TW, Ng SS. 5-repetition sit-to-stand test in subjects with chronic stroke: reliability and validity. *Arch Phys Med Rehabil.* 2010;91(3): 407-413.
 7. Whitney SL, Wrisley DM, Marchetti GF, Gee MA, Redfern MS, Furman JM. Clinical measurement of sit-to-stand performance in people with balance disorders: validity of data for the Five-Times-Sit-to-Stand Test. *Phys Ther.* 2005;85(10):1034-1045.
 8. Bieler, T, et. all. Intra-rater Reliability and Agreement of Muscle Strength, Power and Functional Performance Measures in Patients with Hip Osteoarthritis. *J Rehabil Med* 2014; 46:997-1005.
 9. Rikli RE, Jones, CJ. (1999). Development and validation of a functional fitness tests for community dwelling older adults. *J Aging Phys Act*, 7, 129-161.

Інтернет-ресурси

1. Рада ерготерапевтів європейських країн / Council of Occupational Therapists for the European Countries <http://www.cotec-europe.org>
2. Світова федерація ерготерапевтів / World Federation of Occupational Therapists (WFOT) <http://www.wfot.org>
3. Концепція нової системи охорони здоров'я / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://moz.gov.ua/docfiles/Pro_20140527_0_dod.pdf . – Назва з екрана

4. Постанова КМ України № 266 від 29.04.2015 р. «Про затвердження переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти». - Електронний ресурс. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/266-2015-п/print1443704984059214>